

227203 – پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا رەسۇلۇللاھقا دۇرۇت – سالام يوللاشنى كېچىكتۈرۈشنىڭ ھۆكۈمى توغرىسىدا

سۇئال

پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغانلىقىنى ئاڭلاپ تۇرۇپ، دەرھال دۇرۇت – سالام يوللىمىسا قانداق بولىدۇ؟. بۇ ھەقتە چۈشەنچە بېرىشىڭلارنى ئۈمىد قىلىمەن.

تەپسىلى جاۋاب

بارلىق گۈزەل ماختاشلار ئالەملەرنىڭ پەرۋەردىگارى بولغان ئاللاھقا خاستۇر. پەيغەمبىرىمىز مۇھەممەد ئەلەيھىسسالامغا، ئۇنىڭ ئائىلە تاۋابىئاتلىرى ۋە ساھابىلىرىغا ئاللاھ تائالانىڭ رەھمەت سالاملىرى بولسۇن.

بىرىنچى: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت – سالام يوللاشنىڭ ۋاجىبلىقى توغرىسىدا ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشتى .

ئىبنى قەييىم رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: “پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت – سالام يوللاشنىڭ ۋاجىبلىقى توغرىسىدا ئۆلىمالار ئىختىلاپ قىلىشتى: ئەبۇ جەپەر تەھاۋىي ۋە ئەبۇ ئابدۇللاھ ھەلىمى قاتارلىقلار: ھەر ۋاقىت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت – سالام يوللاشنى ۋاجىپ دەپ قارايدۇ.

باشقا ئۆلىمالار: ھەر ۋاقىت پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت – سالام يوللاش مۇستەھەپ ئەمەللەردىن بولۇپ، ئۇ تەرىك قىلىنسا گۇناھكار بولىدىغان پەرز ئەمەللەردىن ئەمەس دېدى.

ئاندىن كېيىن ئۇلار يەنە ئىختىلاپ قىلىشتى: ئۇلاردىن بىر قىسىم ئۆلىمالار: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا ئۆمرىدە بىر قېتىم بولسىمۇ دۇرۇت – سالام يوللاش پەرز، چۈنكى بۇنىڭدىكى بۇيرۇق مۇتلەق بولۇپ، تەكرار بولۇشنى تەقەززا قىلمايدۇ، بىر قېتىم دۇرۇت – سالام يوللاش بىلەن مەقسەت ھاسىل بولىدۇ، دېدى. بۇ ئىمام ئەبۇ ھەنىپە، ئىمام مالىك، سۇپيان سەۋرىي، ئابدۇراھمان ئەۋزائىي قاتارلىقلارنىڭ كۆز قارىشى بولۇپ، قازى ئىياز ۋە ئىبنى ئابدۇلبەر قاتارلىقلار: بۇ ئىسلام ئۈممىتىنىڭ كۆپچىلىكىنىڭ كۆز قارىشى دېدى.

يەنە بىر قىسىم ئۆلىمالار: ھەر نامازنىڭ ئاخىرىقى تەشەھۇدىدا پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت – سالام يوللاش پەرز دېدى، بۇ

ئىمام شافىئى، ئىمام ئەھمەتنىڭ ئاخىرقى ئىككى رىۋايەتنىڭ بىرىدىكى قارىشى ۋە باشقا ئۆلىمالارنىڭ قارىشى.

يەنە بىر قىسىم ئۆلىمالار: پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت-سالام يوللاش پەرز ئەمەس بەلكى مۇستەھەب دېدى. ” [جەلائىل ئەفھام” ناملىق ئەسەر 382-بەت].

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، دۇرۇت-سالام يوللىمىغان كىشى ئۆزىگە جاپا سالدى، بېخىللىق قىلدى دېگەن سۈپەتلەر، بەختسىز بولدى، شاپائىتىدىن يىراق بولدى دېگەن مەزمۇندىكى دۇئالار توغرىسىدا كەلگەن ھەدىسلەر ئومۇمەن ھەر قاچان پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت-سالام يوللاش ۋاجىپ دېگەن ئۆلىمالارنىڭ قارىشىنى كۈچلاندۈرىدۇ.

پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **مېنىڭ ئىسمىم زىكىر قىلىنغاندا ماڭا دۇرۇت-سالام يوللىمىغان كىشىنىڭ بۇرنى توپىغا مىلەنسۇن (يەنى خار بولسۇن).** [بۇ ھەدىسنى تىرمىزى 3545-نومۇرلۇق ھەدىستە بايان قىلىپ ھەسەن دېگەن. شەيخ ئەلبانىرەھىمەھۇللاھسەھىھ دەپ تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن.

ھۈسەين ئىبنى ئەلى ئىبنى ئەبۇ تالىب (ئاللاھ تائالا ئۇ ئىككەيلەندىن رازى بولسۇن) بايان قىلغان ھەدىستە، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالام مۇنداق دېگەن: **مېنىڭ ئىسمىم زىكىر قىلىنغاندا ماڭا دۇرۇت-سالام يوللىمىغان كىشى بېخىلدۇر.** [بۇ ھەدىسنى تىرمىزى 3546-ھەدىستە رىۋايەت قىلىپ ھەسەن دېگەن. شەيخ ئەلبانىرەھىمەھۇللاھسەھىھ دەپ تىرمىزىنىڭ سەھىھ ھەدىسلەر توپلىمىدا كەلتۈرگەن].

پاكىھانىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: **«مېنىڭ ئىسمىم زىكىر قىلىنغاندا ماڭا دۇرۇت-سالام يوللىمىغان كىشى بېخىلدۇر»** دېگەن ھەدىس ھەر قاچان پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت-سالام يوللاش ۋاجىپ دېگەن ئۆلىمالارنىڭ قارىشىنى كۈچلاندۈرىدۇ. مەنمۇ شۇ قاراشقا مايىل بولمەن. ” [قەۋلۇل بەدىئىي پى سالاتى ئەلەل ھەبىب ئەششەپىئى” ناملىق ئەسەر 31-بەتتىن ئېلىندى].

كۆپچىلىك ئۆلىمالارمۇ مۇشۇ سۆزنى دېگەن. ئۇلارنىڭ جۈملىسىدىن: ھەنەپى مەزھەپ ئۆلىمالىرىدىن ئىمام تاھاۋىي، مالىكى مەزھەپ ئۆلىمالىرىدىن تەرتۇشى ۋە ئىبنۇل ئەرەبىي، شافىئى مەزھەپ ئۆلىمالىرىدىن ئەبۇ ئابدۇللاھ ھەلىمىي، ئەبۇ ھامىد ئىسپىرايىنىي، ھەنەبەلى مەزھەپ ئۆلىمالىرىدىن ئىبنى بەتتە قاتارلىقلار.

بۇ ھەقتە كۆپراق مەلۇماتقا ئېرىشىش ئۈچۈن “پىقھى توپلاملىرى” ناملىق ئەسەر 1-توم 204-بەت، تور بېكىتىمىزدىكى 128796-131667-نومۇرلۇق سوئالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

ئىككىنچى: ھەر قاچان پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت-سالام يوللاش ۋاجىپ دېگەن ئۆلىمالارنىڭ قارىشىغا ئاساسەن، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىندىكەن كېچىكتۈرمەستىن

دەرھال دۇرۇت-سالام يوللاش كېرەك بولىدۇ. بۇ ۋاقتى بېكىتىلگەن ئىبادەت بولۇپ، بۇنى ۋاقتىدا ئادا قىلىش كېرەك. ۋاقتىنىڭ ئۆتىشى بىلەن بۇ ئىبادەتمۇ يوق بولىدۇ. بۇ ھەقتە تېخىمۇ كۆپ مەلۇماتقا ئېرىشىش ئۈچۈن 145693-نۇمۇرلۇق سوتالنىڭ جاۋابىغا قارالسۇن.

يۇقىرىدا بايان قىلىنغان مېنىڭ ئىسمىم زىكىر قىلىنغاندا ماڭا دۇرۇت-سالام يوللىمىغان كىشى بېخىلدۇر دېگەن بۇ ھەدىسىنىڭ سىرتقى كۆرۈنىشىمۇ شۇنى ئىپادىلەيدۇ.

سالھىي رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: “پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا يوللىنىدىغان دۇرۇت-سالاملار پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمىنىڭ زىكىر قىلىنىشىغا ئەگەشتۈرۈپ يوللىنىشى تەلەپ قىلىنىدۇ، ئەگەر كېچىكتۈرۈپ قويسا ئەيىبلەنىدۇ.” [“سۇبۇلۇل ھۇدا ۋەررەشاد” ناملىق ئەسەر 12-توم 421-بەتتىن ئېلىندى].

ئەگەر پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنىش بىلەن دۇرۇت-سالام يوللاشنىڭ ئارىسىدا ئۇزۇن بىر ۋاقىت ئۆتۈپ كەتسە، بۇ ئىبادەت بولغانلىقى ئۈچۈن ۋاقتىنىڭ ئۆتىشى بىلەن بۇ ئىبادەتمۇ ئۆتۈپ كېتىدۇ. ئەمما ئازراق ۋاقىت ئۆتۈپ كەتسە بۇنىڭغا گۇناھ بولمايدۇ. ئەگەر ئۇنتۇپ قىلىپ كۆپ ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەندىن كېيىن يادىغا كېلىپ، پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامغا دۇرۇت-سالام يوللىغان بولسا، بۇنىڭغىمۇ گۇناھ بولمايدۇ.

شۇنىڭدەك نامازدىن كېيىنكى زىكىرلەرنى نامازدىن سالام بېرىپ بولغاندىن كېيىنلا ئوقۇش سۈننەت بولۇپ، كۆپ ۋاقىت ئۆتۈپ كەتسە بۇ سۈننەتنىڭ ئورنى يوق بولىدۇ، ئەمما ئازراق ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەن بولسا گۇناھ بولمايدۇ.

شەيخ ئىبنى ئۇسەيمىن رەھىمەھۇللاھ مۇنداق دەيدۇ: “ناماز بىلەن نامازدىن كېيىنكى زىكىرنىڭ ئارىلىقىدا كۆپ ۋاقىت ئۆتۈپ كەتكەن بولسا، سۈننەتنىڭ ئورنى تۈگەيدۇ، كۆپ ۋاقىتنىڭ ئىنىق بىر بەلگىلىمىسى بولمىغانلىقى ئۈچۈن بۇنى بېكىتىش ئۆرپ-ئادەتكە مۇراجىئەت قىلىش بىلەن بولىدۇ، ئاز ۋاقىت دېگەن، جىنازا نامىزى ئوقۇغانچىلىك ۋاقىت بولۇپ، بۇنچىلىك ۋاقىت ئۆتۈپ كەتسە، سۈننەتنىڭ ئورنى يوقالمايدۇ.” [“شەرھى ئۇمدەتۇل ئەھكام” ناملىق ئەسەردىن ئېلىندى].

ئومۇمەن: پەيغەمبەرئەلەيھىسسالامنى ھەقىقىي ياخشى كۆرىدىغان كىشى ھەر قاچان پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامنىڭ ئىسمى زىكىر قىلىنغاندا، پەيغەمبەر ئەلەيھىسسالامغا كېچىكتۈرمەستىن دەرھال دۇرۇت-سالام يوللىشى كېرەك.

ئاللاھ تائالا ھەممىدىن ياخشى بىلگۈچىدۇر.